ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ОЦІНКА ВПЛИВУ ВІЙНИ

Вид дисципліни (за компонентом ОП): вибіркова

Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування

Спеціальність: 106 Географія

Галузь знань: 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Факультет: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: Заячук Мирослав Дмитрович, доктор географічних наук, професор, декан географічного факультету

E-mail: m.zayachuk@chnu.edu.ua

Контактний телефон: (050) 666 39 09

Сторінка дисципліни в Moodle: уточнюється для нового курсу

Консультації:

Вид консультацій	День проведення	Час проведення
Очні	вівторок	13.00-14.00
Онлайн	вівторок	14.00-15.00
За домовленістю	понеділок - четвер	за погодженням

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Вибіркова навчальна дисципліна «Оцінка впливу війни» присвячена теоретичним основам, інституційним механізмам та методикам оцінки впливу війни. Особливу увагу приділено міжнародним методикам оцінки впливу війни на окремі галузі та розрахунку збитків. Зміст дисципліни орієнтовано на магістрів ОПП «Регіональний розвиток і просторове планування» та застосування методик оцінки впливу війни в просторовому аспекті.

2. Мета навчальної дисципліни

Формування системних знань та практичних навичок щодо методів оцінки збитків, втрат, соціальних, економічних та екологічних наслідків воєнних дій росії в Україні.

3. Завдання курсу

- вивчення методологій міжнародних та національних інституцій (Світовий банк, ООН/UNDP, Інститут географії НАН України, KSE Institute тощо).;

- оволодіння інструментами збору та аналізу даних в умовах воєнного стану;

-оцінка впливу на окремі сектори (економіка, ринок праці, бізнес/ММСП, довкілля, охорона здоров’я, громади);

- врахування планів повоєнного відновлення окремих територій;

- способи врахування просторових особливостей територій при здійсненні оцінки впливу війни.

4. Пререквізити

Базові географічні знання з географії, регіоналістики і просторового планування.

5. Результати навчання

Вивчаючи цю дисципліну здобувачі вищої освіти розширять теоретичну і практичну підготовку у галузі геопросторового планування як географічно-теоретичного підґрунтя практичної галузі просторового планування в частині процесів оцінки впливу війни та планування повоєнного відновлення, відбудеться узагальнення попередньо набутих фахових знань для цілей впорядкування територіального розвитку територій, узгодження господарської діяльності з цілями забезпечення сприятливого середовища життєдіяльності людини.

Орієнтовні компетентності: критичне мислення; інформаційна та аналітична грамотність; професійна комунікація; здатність ухвалювати

обґрунтовані рішення; використання геопросторових інформаційних даних; дотримання академічної доброчесності.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Форма	Рік	Семестр	Кредити	Години	Модулі	Лекції	Практичні	Самостійна	Контроль
Денна	I (II)	2-й (3-й)	3	90	3	12	12	66	залік

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Змістові модулі та теми	Лекції	Практичні	Аудиторні	Самостійна робота*
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1	Теоретико-методологічні засади оцінки наслідків війн			
Тема 1. Поняття воєнних збитків, руйнувань, прямих та непрямих втрат	2	-	2	10
Тема 2. Міжнародні стандарти та методики (Damage and Needs Assessment — RDNA тощо)	2	3	5	6
Тема 3. Економічна оцінка впливу війни. Вплив на ВВП, інфляцію, державний бюджет, банківський сектор та інвестиції. Аналіз стану та втрат мікро-, малого та середнього бізнесу (ММСП).	1	3	4	11
Тема 4. Ринок праці, рівень зайнятості та	1	-	1	6

міграційні процеси				
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2	**Соціальна оцінка та гуманітарний вимір**			
Тема 5. Соціальна оцінка. Рівень бідності, зміни в доходах населення та продовольча безпека. Оцінка впливу на систему освіти, охорони здоров’я та психічне здоров'я.	2	3	5	11
Тема 6. Екологічна та інфраструктурна оцінка (ESHIA / ERA). Вплив бойових дій на довкілля, ґрунти, водні ресурси та повітря. Руйнування критичної інфраструктури та житлового фонду.	2	3	5	11
Тема 7. Стратегії та програми відновлення. Пріоритети повоєнної відбудови, регіональні програми розвитку та міжнародна допомога.	2	-	2	11
Разом	12	12	24	66
Усього годин (денна форма)	12	12	24	66

6.3. Теми лекційних занять і питання для розгляду

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні засади оцінки наслідків війн

Лекція 1. Поняття воєнних збитків, руйнувань, прямих та непрямих втрат (2 год.)

1. Поняття воєнних збитків та руйнувань.

2. Особливості розрахунку прямих та непрямих втрат.

Лекція 2. Міжнародні стандарти та методики (Damage and Needs Assessment — RDNA тощо) (2 год.)

1. Еволюція методологій**:** від стандартної оцінки після лих (DaLA — Damage and Loss Assessment) до комплексного оцінювання відновлення (PDNA / RDNA).

2. Специфіка RDNA (Rapid Damage and Needs Assessment): мета, завдання, відмінності від інших оцінок та роль Світового банку, ООН, ЄС та уряду країни, де проводиться оцінювання.

3. Методи збору та верифікації даних: супутникові знімки (Remote Sensing), супутникові радіолокаційні дані, муніципальні та державні реєстри, краудсорсинг та верифікація на місцях (ground-truthing).

Лекція 3. Економічна оцінка впливу війни (2 год.)

1. Вплив на ВВП, інфляцію, державний бюджет, банківський сектор та інвестиції.

2. Аналіз стану та втрат мікро-, малого та середнього бізнесу (ММСП).

3. Ринок праці, рівень зайнятості та міграційні процеси

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Соціальна оцінка та гуманітарний вимір.

Лекція 4. Соціальна оцінка (2 год.)

1. Рівень бідності, зміни в доходах населення та продовольча безпека.

2. Оцінка впливу на систему освіти, охорони здоров’я та психічне здоров'я.

Лекція 5. Екологічна та інфраструктурна оцінка (2 год.)

1. Екологічна та інфраструктурна оцінка (ESHIA / ERA).

2. Вплив бойових дій на довкілля, ґрунти, водні ресурси та повітря.

3. Руйнування критичної інфраструктури та житлового фонду.

Лекція 6. Стратегії та програми відновлення. (2 год.)

1. Пріоритети повоєнної відбудови.

2. Регіональні програми розвитку.

3. Міжнародна допомога.

6.4. Тематика практичних занять

№	Тема та практичне завдання	Годин
Модуль №1		
1	Нормативно-правовий інструментарій	3
2	Робота з цифровою системою DREAM та Реєстром пошкодженого майна	3
Модуль№2.		
3	Секторальний аналіз руйнувань на основі ГІС та дистанційного зондування (Remote Sensing)	3
4	Розрахунок збитків та потреб громади (Мікрокейс / Робота з даними)	3
	Разом	12

6.5. Орієнтовна тематика індивідуальних дослідницьких завдань

1. Роль та специфіка участі міжнародних інституцій (Світовий банк, ЄС, ООН, МФО) у розробці та верифікації оцінок RDNA.
2. Роль цифровізації в оцінці збитків внаслідок війни.
3. Міжнародна підтримка України з оцінки збитків внаслідок війни
4. Міжнародна підтримка України з оцінки впливу війни
5. Роль ЄС у післявоєнному відновленні України
6. Роль окремих країн у післявоєнному відновленні України
7. Розмежування категорій «збитки» (Damages), «втрати» (Losses) та «потреби» (Needs): методологічні відмінності та специфіка розрахунку
8. Принцип Build Back Better (BBB) та сучасні стандарти відбудови
9. Концепція Build Back Better (BBB) у міжнародній практиці та її адаптація до умов повоєнної відбудови України.
10. Зелена відбудова (Green Recovery): впровадження принципів EU Green Deal у процеси реконструкції інфраструктури.
11. Енергетична незалежність та децентралізація інфраструктури при плануванні відбудови після руйнувань.
12. Оцінка збитків та потреб у житловому секторі: методичні підходи, верифікація та компенсаційні механізми.
13. Вплив руйнувань на соціальну інфраструктуру (освіта, охорона здоров'я, культура) та розрахунок втрат людського капіталу.
14. Специфіка оцінки втрат промисловості, малого та середнього бізнесу в умовах воєнного стан/кризи.
15. Безпекові аспекти просторового планування
16. Ризики для критичної інфраструктури громад
17. Міжнародне співробітництво у сфері екологічної безпеки
18. Енергетична стійкість територіальних громад

19. Сценарії повоєнної просторової трансформації України
20. Комплексний безпековий паспорт територіальної громади
21. Досвід проведення PDNA/RDNA у країнах, що постраждали від конфліктів (Балкани, Ірак, Сирія): уроки для України.

6.6. Самостійна робота

1. Розмежування категорій «збитки» (Damages), «втрати» (Losses) та «потреби» (Needs): методологічні відмінності та специфіка розрахунку.
2. Механізми репарацій та компенсацій: зв'язок між звітами RDNA та Міжнародним реєстром збитків (RD4U).
3. Оцінка витрат на гуманітарне демінування та розмінування територій у структурі загальних потреб RDNA.
4. Екосистема DREAM (Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management) як інструмент прозорості та управління відбудовою.
5. Застосування даних супутникового моніторингу та дистанційного зондування Землі (Remote Sensing) для оцінки руйнувань.
6. Проблема подвійного рахунку (Double Counting): Як методологічно уникнути дублювання даних під час оцінювання збитків у суміжних секторах (наприклад, пошкодження електромереж та зупинка виробництва на заводах)?
7. Динамічний характер збитків: Як вести оцінку та верифікацію руйнувань в умовах активних бойових дій або регулярних повторних обстрілів?
8. Роль прозорості (DREAM та РПЗМ): Як цифрові реєстри запобігають корупційним ризикам на етапі переходу від оцінки потреб до розподілу коштів?
9. Прямі збитки проти непрямих втрат: Чому економічні втрати (Losses) часто значно перевищують вартість безпосередньо зруйнованого майна (Damages)? (На прикладі блокування логістичних шляхів або втрати ринків збуту).
10. Монетизація шкоди довкіллю: Які існують міжнародні підходи до переведення екологічної шкоди (забруднення ґрунтів, мінування, екоцид) у грошовий еквівалент потреб для RDNA?
11. Оцінка втрат людського капіталу: Як у методиках RDNA враховується шкода, завдана освітній системі, охороні здоров'я та ментальному здоров'ю населення?
12. РПЗМ та Дія vs. Міжнародні стандарти: Як дані з Державного реєстру пошкодженого та знищеного майна (РПЗМ) та застосунку «Дія» автоматично конвертуються у показники збитків за методологією RDNA?
13. Роль екосистеми DREAM у залученні донорів: Як прозорість та відстежуваність проєктів у системі DREAM впливає на довіру міжнародних фінансових організацій (МФО) і виділення коштів за оцінками RDNA?
14. Механізм єВідновлення: Як програма прямих компенсацій громадянам узгоджується із загальними оцінками потреб житлового сектору в звітах RDNA?
15. Руйнування Каховської ГЕС як комплексний кейс: Як оцінити багатосекторальні збитки (довкілля, енергетика, агросектор, водопостачання, вимушене переміщення), уникнувши подвійного рахунку?

16. Відбудова в умовах депопуляції: Чому оцінка потреб у відбудові шкіл, лікарень та житла в деокупованих громадах має базуватися на нових демографічних прогнозах, а не на довоєнній місткості?
17. Регіональні диспропорції в оцінках: У чому полягають відмінності в оцінці потреб між прифронтовими громадами (негайна ліквідація та тимчасові рішення) та тиловими регіонами (довгострокова економічна трансформація)?
18. Монетизація екологічних злочинів (екоцид): Як українська методологія розрахунку шкоди довкіллю (Держекоінспекція) узгоджується з міжнародно визнаними підходами оцінки збитків природним ресурсам?

7. Система контролю та оцінювання

Поточний контроль здійснюється шляхом усного опитування, тестування, обговорення кейсів, перевірки картографічних та аналітичних практичних завдань, презентацій і самостійної роботи. Підсумкова форма контролю - залік. Максимальна оцінка - 100 балів: поточна робота за шістьма практичними заняттями - до 60 балів (по 10 балів), підсумкове залікове завдання - до 40 балів. Залік зараховується при підсумковій оцінці не менше 50 балів. Завдання заліку включає тестові та аналітичні питання за тематикою шести лекцій.

Кількість балів	ECTS	не зараховано
90-100	A	зараховано
80-89	B	зараховано
70-79	C	зараховано
60-69	D	зараховано
50-59	E	зараховано
35-49	FX	не зараховано
1-34	F	не зараховано

8. Рекомендована література та інформаційні ресурси

8.1. Основна література

1. Реконструктивна візія просторового розвитку Ук раї ни у повоєнний період: монографія / за заг. наук. ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової; Ін-т де мографії та дос ліджень якості життя імені Ми хайла Птухи НАН України. — Київ: Академперіодика, 2026. — 118 с. https://www.demography.org.ua/wp-content/uploads/2026/08/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE-%D0%92%D1%96%D0%B7%D1%96%D1%8F-2026-%D0%BF%D0%B4%D1%84-WEB.pdf

2. Напрями повоєнного відновлення довкілля та забезпечення резилієнтності екосистем : монографія / за наук. ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової. - Київ : Інститут демографії та проблем якості життя НАН України, 2023. -249с https://www.demography.org.ua/wp-content/uploads/2025/06/%D0%9D%D0%B0-%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE_1230_2023.pdf

3. Бідність та становище дітей в умовах війни / Черенько Л.М., Заяць В.С., Клименко Ю.А., Когатько Ю.Л., Крикун О.І., Полякова С.В., Реут А.Г., Хмелевська О.М., Шишкін В.С.; Нац. акад. наук. Укр., Ін-т демогр. та пробл. якості життя НАН України. — Електронне видання.

— Київ, 2025 https://www.demography.org.ua/wp-content/uploads/2025/03/%D0%91%D0%86%D0%94%D0%9D%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%AC_%D0%A2%D0%90_%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%D0%A9%D0%95_%D0%94%D0%86%D0%A2%D0%95%D0%99_%D0%92_%D0%A3%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%90%D0%A5_%D0%92%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%98.pdf

4. БЕЗДОМНІСТЬ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ: оцінка ситуації та суспільні настрої Аналітичний звіт https://www.demography.org.ua/wp-content/uploads/2026/07/doslidzhennia-short-web.pdf

5. Руденко Л. Г., Заячук М. Д., Лісовський С. А., Маруняк Є. О., Муніч Н. В., Пересадько В. А., Пономаренко О. М. Військова агресія росії в Україні та її наслідки для географічної освіти і науки / Український географічний журнал 2022 (4) Мова публікації: Englishhttps://doi.org/10.15407/ugz2022.04.004 Ukr.geogr.z. 2022, No. 4:4-12 https://ukrgeojournal.org.ua/uk/node/761

6. Kindzerskyi, Yu. (2022). Postwar recovery of Ukraine's industry: challenges and features of policy. Economic Analysis, 32(2), 101-117. [in Ukrainian]. [Кіндзерський, Ю. (2022). Повоєнне відновлення промисловості України: виклики та особливості політики. Економічний аналіз, 32(2), 101-117.]. DOI: https://doi.org/10.35774/econa2022.02.101.

7. ПЕТРОВСЬКА, А., & ЗАПОТОЦЬКИЙ, С. (2024). СТРАТЕГІЇ ПІСЛЯВОЄННОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ. *Економічна та соціальна географія*, *92*, 26–37. https://doi.org/10.17721/2413-7154/2024.92.26-37

8. МАЛЬЧИКОВА, Д., & ПИЛИПЕНКО, І. (2025). ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ У ЗОНІ КАТАСТРОФИ КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА. *Економічна та соціальна географія*, *93*, 31–49. https://doi.org/10.17721/2413-7154/2025.93.31-49

8.2. Додаткова література

1. «Ukraine: Rapid Damage and Needs Assessment» (RDNA1, RDNA2, RDNA3, RDNA4) — *Спільні звіти Світового банку, Уряду України, Європейської Комісії та ООН (2022–2025/2026).*

2. Шпарага, Т. І., & Михайленко, Т. І. (2026). Система охорони здоров'я України в умовах війни: виклики і шляхи трансформації. Конструктивна географія та раціональне використання природних ресурсів, (7(1)), 68–81. https://doi.org/10.17721/2786-4561.2026.7.1-8/14

3.

4. Vavilov, A. (2023). How a front-line community on the border with Russia is being rebuilt after the occupation and shelling. Experience that Zaporizhzhia Region can use. [in Ukrainian]. [Вавілов, А. (2023). Як фронтова громада на кордоні з Росією відбудовується після окупації та обстрілів. Досвід, який зможе використати Запорізька область.]. URL: https://1news.zp.ua/yak-vidnovlyuvati-zaporizku-oblast-pislya-rosijskih-obstriliv-ta-okupaczi%d1%97-dosvid-frontovo%d1%97-gromadi-na-kordoni-z-rosi%d1%94yu/ (28.07.2024).

5. Dudar, I. N., & Brychanskyi, A. O. (2023). Modern approaches to the reconstruction and development of cities after the war. Modern Technologies, Materials and Structures in Construction, 35(2), 153-158. [in Ukrainian]. [Дудар, І. Н., & Бричанський, А. О. (2023). Сучасні підходи до відновлення та розвитку міст після війни. Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві, 35(2), 153-158.] DOI: https://doi.org/10.31649/2311-1429-2023-2-153-158.

6. Баженова, О., & Банна, О. (2025). ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА СОЦІАЛЬНУ БЕЗПЕКУ ЛЮДИНИ. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*, *2 (227)*, 5-11. https://doi.org/10.17721/1728-2667.2025/227-2/1

7. Bazhenova, O., Varnalii, Z., & Cheberyako O. (2023). Human Social Security Under Military Aggression: Indicators and Evaluation (Case of Ukraine). Problems of Modern

Transformations. Series: Economics and Management, 8 [in Ukrainian]. [Баженова, О. В., Варналій, З. С., & Чеберяко, О. В. (2023). Соціальна безпека людини в умовах військової агресії: індикатори та оцінювання (на прикладі України). Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 8]. https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-07-02

8. Залужна, З., & Рожко, О. (2023). ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИКИ ОБМЕЖЕНЬ У БЮДЖЕТУВАННІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*, *2 (223)*, 115-123. https://doi.org/10.17721/1728-2667.2023/223-2/15

9. МЕЛЬНИК, С., ТЕРЕЩЕНКО, Г., ЛИТВИНЧУК, А., ТУТЛІС, В., & ДАУКІЛАС, С. (2026). МІГРАЦІЙНІ ВИКЛИКИ ТА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В КРАЇНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*, *1(228)*, 48-57. https://doi.org/10.17721/1728-2667.2026/228-1/6

10. ВЕНГРИН, Д. (2025). МІСЬКА СТІЙКІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПРИКЛАД МІСТА ХАРКОВА. *Економічна та соціальна географія*, *94*, 77–92. https://doi.org/10.17721/2413-7154/2025.94.4

11. Brown, O., Froggatt, A., Gozak, N., Katser-Buchkovska, N., & Lutsevych, O. (2023). The consequences of Russia's war on Ukraine for climate action, food supply and energy security. In Policy File. Chatham House Royal Institute of International Affairs. Retrieved from Policy File Index; Social Science Premium Collection. URL: http://search.proquest.com.ezp-prod1.hul.harvard.edu/reports/consequences-russia-s-war-on-ukraine-climate/docview/2881342443/se-2

12. Palekha, Y. M., Malchykova, D. S., Antonenko, N. V., & Pylypenko, I. O. (2023). Approaches to the territorial communities' typification of Ukraine as a result of the Russian military aggression. Ukrainian Geographical Journal, 4, 36-43. DOI: https://doi.org/10.15407/ugz2023.04.036

13. «Post-Disaster Needs Assessment Guidelines» (PDNA Guidelines) — *WB, UNDP, EU (Tripartite Agreement)*.

14. Оцінка шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії РФ : наук.-аналіт. доп. / за ред. В. М. Гейця. Київ : Ін-т екон. та прогнозув. НАН України, 2022. С. 45.

8.3. Нормативно-правові документи та офіційні джерела

1. Інститут для вивчення війни https://understandingwar.org/

2. Інститут демогафії та досліджень якості життя імені Михайла Птухи https://www.demography.org.ua/

3. Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 14.09.2020 № 392/2020 (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020

4. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, Указ Президента України від 26.08.2021 № 448/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021

5.

6.

7. Міністерство закордонних справ України. Офіційний портал. URL: https://mfa.gov.ua/

8. Рада національної безпеки і оборони України. Офіційний портал. URL: https://www.rnbo.gov.ua/

9. Міністерство оборони України. Офіційний портал. URL: https://mod.gov.ua/

10. Європейський Союз. Офіційний портал. URL: https://european-union.europa.eu/

11. Організація Об'єднаних Націй. Офіційний портал. URL: https://www.un.org/